

RØDTS PRINSIPPPROGRAM

Felleskap
Bærekraft Dugnad Mangfold
Fred • Frihet
Sosialisme
Samhold Likeverd
Solidaritet Demokrati
Framtidshåp Fornybart
FEMINISME

KLASSEKAMP

*Vedtatt på Rødts 3. landsmøte mai 2010.
Revidert på Rødts 5. landsmøte mai 2014.*

Bli medlem i Rødt

Send sms med kodeord Rødt + navn og adresse til 2434
eller se roedt.no/innmelding

Følg Rødt i sosiale medier

Følg Rødt i sosiale medier for å **oppdage** mer om Rødt,
få **svar** på det du lurer på og **dele** med vennene dine.

fb.me/roedt

[@raudt](https://twitter.com/raudt)

Bærekraft

Sø

Sar

So

Felleskap
raft *Dugnad* Mangfold
red • *• Frihet* VELFERD
psialisme KLASSEKAMP
nhold Likeverd
lidaritet Demokrati
Fornybart
ramtidshåp
FEMINISME

Prinsippprogram

*Vedtatt på Rødts 3. landsmøte mai 2010.
Revidert på Rødts 5. landsmøte mai 2014.*

Utgitt av:

Rødt
Dronningens gate 22
0154 Oslo

Tel: 22 98 90 50

E-post: roedt@roedt.no

Web: roedt.no

Facebook: fb.me/roedt

Twitter: @Raudt

Trykk: Flisa trykkeri A/S

Opplag: 2000

Layout: Ole Mjelstad

Innhold

Kapittel 1. Hvorfor vil vi ha en ny verden	s. 6
Kapittel 2. Hvorfor sosialisme?	s. 8
Kapittel 3. Kapitalismen må avskaffes	s. 18
Kapittel 4. Krefte for forandring	s. 27

1.

**HVORFOR VIL
VI HA EN NY
VERDEN?**

Opp gjennom historien har makthaverne sett på samfunnssystemet sitt som det endelige, det menneskene skal leve med til evig tid. I dag framstiller de kapitalismen som det avsluttende høydepunktet i menneskehetens utvikling. For Rødt er kapitalismen bare en bestemt epoke i menneskehetens historie. Da kapitalismen feide føydalsamfunnet til side, representerte den en progressiv kraft som har brakt menneskesamfunnet et langt skritt framover. Den har ført til en enorm utvikling av menneskehetens produktive evner, og den har, spesielt i enkelte deler av verden, medført store materielle og sosiale framskritt. Men nå blir det stadig tydeligere at kapitalismen som system er blitt en trussel mot menneskene og naturen.

Vi kan ikke lenger leve med at et lite mindretall eier produksjonsmidlene, utbytter de som skaper verdiene og ødelegger livsgrunlaget for framtidige generasjoner for å bygge opp sin egen rikdom og makt. Det er en skjærende kontrast mellom den kolossale produksjonsevnen og det faktum at forskjellen mellom fattige og rike i verden er større enn noen gang. Kapitalismen har overlevd seg selv. Nå haster det å bli kvitt den. Det tjener interessene til et stort flertall av verdens befolkning.

Arbeiderklassen,- kvinner og menn - som gjennom sitt arbeid skaper de verdiene som kapitalen utnytter, må være den drivende og avgjørende kraften i det opprøret som skal føre menneskeheten ut av kapitalismen og inn i det nye samfunnet: sosialismen. Den må stå i spissen for organiseringen og styringen av dette nye samfunnet.

Vi lever i en tid der mye forandrer seg fort og overraskende. Vi ønsker å bidra til at de store omveltningene går i riktig retning: At de leder til likeverd, frigjøring av menneskene og bevaring av naturgrunlaget for menneskeheten, slik at våre etterkommere kan oppleve et samfunn uten nød og fattigdom.

2.

HVORFOR SOSIALISME?

Kapittel 2 ble revidert og vedtatt på Rødts landsmøte 9. - 11. mai 2014.

Rødt jobber for et samfunn som er mer demokratisk enn dagens, et samfunn hvor de store beslutningene blir tatt i fellesskap. Spørsmålet er hvordan samfunnet kan styres av de mange.

Hvem er de mange? I Norge i dag har vi en stor klasse av arbeidere – i handel, transport og tjenesteyting, i helsevesen, skole og barnehage, i industri av alle slag, på kontor og i lagerhaller, på småbruk og i fiskeskøyter, blant kulturarbeidere og pensjonister. Etter hvert som kapitalistisk organisering brer om seg, blir flere og flere arbeidere. Store grupper som tidligere hadde en uklar plass i klassesamfunnet, får mer og mer preg av å være i underordna stilling. Alle disse har interesse av et samfunn hvor de mange styrer i fellesskap. Vi kaller dette et sosialistisk samfunn. Et slikt system forutsetter oppslutning fra dette folkeflertallet. For Rødt er en sosialisme uten demokrati overhodet ingen sosialisme.

Poenget med sosialisme er å avskaffe utbyttinga, slik at hovedmålet med den enkeltes arbeid ikke er å øke kapitalen til eierne. Gjennom dette kan det skapes et friere og bedre samfunn for folk flest. For at vi skal komme dit, må de store linjene i produksjonen styres av planer som har et langsiktig perspektiv. I et sosialistisk samfunn er privat eie av de viktigste produksjonsmidlene avskaffa. Både privat eie av produksjonsmidler og markeder vil kunne eksistere på mindre prioriterte områder. De siste århundrene er det innført demokratiske institusjoner, allmenn stemmerett og begrensa velferdsstater. Til tross for dette har kapitalistene sørget for at økonomien i hovedsak har forblitt demokrati-fri sone.

I et sosialistisk samfunn vil det være demokratisk styre over alle viktige samfunnsfelt, også økonomien. Makt skal ikke være konsentrert hos noen få, og profitt skal ikke være hovedmålet. Arbeiderklassen, den største samfunnsklassen, som før var uten makt over produksjonen, vil være i en helt annen og sterkere politisk posisjon. Sammen med sine allierte vil arbeiderklassen utgjøre det store flertallet og ha makta over alle viktige samfunnsområder.

Grønn sosialisme

Rødt jobber for en sosialistisk økonomi som er miljømessig bærekraftig og ikke ødelegger livsgrunnlaget for kommende generasjoner.

Det økonomiske systemet vi har i dag, baserer seg på stadig økende vekst. Dette har ført til rovdrift på naturen, gjennom et økt uttak av naturressurser og en mengde avfall og utslipp. Jorda har begrensa med naturressurser og det er begrensa hvor mye naturen og miljøet kan ta i mot av menneskeskapte utslipp og avfall før de skades. Skal vi unngå dette, må vi forholde oss til grensene naturen setter, og hindre at økonomien trår over disse.

På stadig flere områder nærmer vi oss tålegrensene til jordas økosystemer. Det mest alvorlige eksempelet er de menneskeskapte klimaendringene, som skyldes forbruk og forbrenning av fossilt brensel. De økte utslippene er et resultat av kapitalismens logikk – profitten som oppnås, må reinvesteres for å vokse. Flere varer må produseres, og flere varer må forbrukes.

Naturen og miljøet på jorda setter gjennom sin begrensa bæreevne strenge rammer også for framtidige sosialistiske land. Når disse rammene skal holdes, betyr det at vi ikke kan fortsette med dagens system av økt produksjon og

forbruk. Godene vi har, må omfordeles rettferdig, og produksjonen må vris mot varer og tjenester som ikke overbelaster naturens tåleevne og som reparerer naturødeleggelser. Til dette trenger vi en demokratisk styrt sosialistisk økonomi, som sikrer at omfordelinga skjer på en rettferdig måte. De som har lite, må kunne øke sitt materielle forbruk på bekostning av dem som har mye.

I framtida vil klimahensyn, forvaltning av jordas ressurser og bæreevne - sammen med teknologi og folks behov - bestemme innholdet og takten i økonomisk utvikling.

Når vi ikke lenger skal produsere mer og mer, kan vi i stedet redusere arbeidstida vår og få mer fritid til å være sammen med familie, kjæreste og venner, mer tid til å delta i demokratiske fora og frivillige organisasjoner, og mer tid til å utvikle oss allsidig som mennesker.

Sosialisme innebærer at folket selv kan bestemme at overskuddet fra produksjonen kan brukes bærekraftig. Men selv om sosialisme gir en mulighet til dette, er ikke sosialisme noen garanti for en grønn og bærekraftig politikk. Derfor trengs det aktive miljøbevegelser, slik at fornybarsamfunnet kan realiseres.

Menneskenes verdi

Under kapitalismen har menneskene ulik verdi. I et sosialistisk samfunn vil arbeiderklassen overta makta, og slik vil ulikheten mellom samfunnsklassene bli gradvis redusert.

Skillet mellom mann og kvinne innebærer at den ene halvparten av folket generelt er lavere verdsatt enn den andre. Systematisk arbeid for å avskaffe all kvinneundertrykking trengs for å skape frihet for alle. Alle deler av samfunnet må arbeide målbevisst for at kvinner skal ha like stor makt og verdi som menn. Samtidig trengs det særegen og selvstendig kvinneorganisering som kontinuerlig presser på for videre forbedringer.

Kapitalismen setter også arbeidsfolk opp mot hverandre basert på hudfarge,

hjemsted og tro. Mot dette setter vi et samfunn der et menneske er et menneske – der folk ikke er like, men der de er like mye verdt.

En gruppe kan ikke være fri om den er med på undertrykkinga av en annen. Det er nødvendig at flest mulig blir bevisste på og kjemper mot undertrykking, også den de deltar i selv. De undertrykte må selv organisere seg og ta ledelsen i frigjøringskampen.

Norge må gjøre slutt på undertrykkinga av det samiske folket og avvikle den imperialistiske utbyttinga vår av land rundt om på kloden.

Et sosialistisk økonomisk system vil selvfølgelig fortsatt ha behov for rutineprega, manuelt eller belastende arbeid. Det er et mål at slikt arbeid fordeles jevner i befolkninga. Det er langt mer rettferdig enn å fordele belastende arbeid gjennom konkurranse på et arbeidsmarked, hvor de som er svakest stilt, får både dårlig betalt og noen av de tyngste arbeidsoppgavene.

Sosialistiske modeller

Sosialisme er langt mer enn en ny regjering og litt mer statlig regulering. Det finnes ikke en ferdig definert og fastlagt sosialisme, men et mangfold av sosialistiske ideer og modeller i kontinuerlig samspill og konflikt med hverandre. Mange av disse kan bidra til å utvikle et framtidig sosialistisk Norge, og må bygge

på en utvidelse av demokratiet. Allmenn stemmerett og valg til politiske organ er en selvfølge. Kimen til et slikt framtidig fellesskap finnes i dag. Allemannsretten med blant annet fri rett til ferdsel og ulike naturopplevelser er et eksempel på dette. Velferdsstaten, som er et resultat av arbeiderbevegelsens kamp gjennom over hundre år, har i utgangspunktet stilt en rekke tjenester som blant annet skole, helsevesen og veier til gratis disposisjon for befolkninga. Rødt vil at stadig flere varer og tjenester skal tas ut av markedet og gjøres om til gratis velferdstilbud. Eksempler på dette er offentlig kollektivtransport, tannlegjetjenester, advokathjelp og kunst- og kulturopplevelser. I første omgang vil dette fortsatt bli finansiert av fellesskapet gjennom et rettferdig skattesystem hvor alle bidrar etter evne.

Et kjennetegn ved sosialisme er at arbeiderne har makta på jobben og selv kan bestemme hvordan arbeidet skal organiseres.

Virksomheter som er så store at de er sentrale for hele landets økonomi, må eies av samfunnet og underlegges demokratisk styring og kontroll. Eksempler på dette er store banker og finansinstitusjoner og store industriforetak knytta til utnyttelsen av norske energi- og naturressurser.

Det er også nødvendig med sentralt vedtatte miljøreguleringer for å sikre felles naturverdier og miljøkvaliteter som har betydning for hele landet eller for en større region, og for å hindre urettferdig geografisk fordeling av fordeler og ulemper. Rødt går også inn for internasjonale miljøreguleringer for å sikre globale og internasjonale miljøhensyn, for eksempel grenser for klimagassutslipp, og for å bidra til ei mer rettferdig internasjonal fordeling.

I andre tilfeller kan ressursene best styres lokalt. Rødt vil for eksempel tilbakeføre eierskapet til fiskerinæringa til kystbefolkninga gjennom å gjøre slutt på kjøp og salg av kvoter, overføre kvoter til kystfiskeflåten og regulere oppdrettsnæringa til fordel for lokale produsenter. Konesjoner og kvoter fordeles etter distrikt. Rødt ønsker også å bidra til å utvikle et mangfold av sosialistiske organisasjonsformer, gjennom arbeiderstyrte bedrifter, økt makt og innflytelse for arbeidere også i andre bedriftstyper, deltakende budsjettering og andre

elementer fra deltakerøkonomi. Sammen med andre former, som for eksempel forhandlingsmodeller, kooperativer og planelementer, kan dette danne grunnlaget for en tilpasningsdyktig økonomi som setter folks behov først, og som opererer innenfor naturens bæreevne.

En demokratisk revolusjon er nødvendig

Selv om folk i Norge har oppnådd en rekke viktige demokratiske rettigheter, står selve kapitalismen i motstrid til et reelt demokrati. Det må skje en radikal endring av maktforholdene. Dette vil innebære en demokratirevolusjon. Det vil være en videreføring av arbeiderbevegelsens kamp for å gi vanlige kvinner og menn økt innflytelse gjennom allmenn stemmerett og større sosial og økonomisk trygghet gjennom oppbygginga av velferdsstaten. Når arbeiderklassen og dens allierte har reell og formell makt, legges grunnlaget for helt andre direkte demokratiske prosesser enn i dagens samfunn. Arbeiderklassen kan ikke styre innenfor rammene av kapitalismen og den private eiendomsretten og med utgangspunkt i det borgerlige statsapparatet. I stedet må det bygges en reelt folkestyrt stat.

Det må også skje grunnleggende endringer av det økonomiske systemet – en revolusjon der det store flertallet, overtar samfunnsmakta og styringa. Rødt vil at en slik revolusjon skal være demokratisk forankra og fredelig. Dette krever at flertallet av befolkninga stiller seg bak en slik endring, og at fagbevegelsen og andre store folkelige organisasjoner setter spørsmålet på dagsordenen. Slike bevegelser i folket vil selvsagt komme til uttrykk i politiske aksjoner og kamper, i valg og på annen måte før en slik omveltning, og vil endre den politiske sammensetninga av folkevalgte organer. Denne prosessen kan også føre til opprettelsen av nye demokratiske styringsorganer.

Fordi demokratisk forankring er avgjørende, må flertallets oppslutning bekreftes, gjennom demokratiske folkeavstemninger eller frie valg. En demokratisk revolusjon skiller seg fundamentalt fra statskupp.

Rødt mener det er mange erfaringer som tilsier at motkreftene ikke vil akseptere

en folkelig og demokratisk maktovertakelse, men vil bruke uakseptable midler for å stanse denne. Dette vil gjøre det nødvendig å forsvare folkeviljen. Tryggest på et godt resultat er arbeiderklassen om den er velorganisert og har satt seg klare mål. Derfor bør vi alt nå arbeide for et mangfold av sterke og reelt medlemsstyrte folkelige organisasjoner, hvorav fagbevegelsen er den viktigste.

Sosialistisk samfunnsstyring

I et sosialistisk samfunn må representative folkevalgte forsamlinger ha overordna kontroll med økonomien og statsapparatet. Samtidig må folk ta stadig mer direkte makt på arbeidsplasser og i lokalsamfunn, og blant annet gjennom bruk av ny teknologi få mulighet til å delta i de store avgjørelsene. Skal folk få reell makt, så må det etter Rødts syn satses mer på mindre samfunnsenheter og lokalsamfunn. Rødt mener at yringsfrihet, organisasjonsfrihet, frie valg, frie medier, streikerett, religionsfrihet og uavhengige domstoler som garanterer rettsikkerheten for det enkelte individ, er grunnleggende for et sosialistisk samfunn. Retten til å kritisere og til å være uenig med myndighetene må gjelde for alle, også for motstandere av sosialisme. Alle må sikres mot overgrep fra staten,

og en demokratisk, sosialistisk framtid er avhengig av at interessemotsetninger diskuteres åpent og at ulike politiske syn organiserer seg. Sosialisme forutsetter oppslutning fra folkeflertallet.

Sosialisme er ikke et idealsamfunn. Det vil fortsatt være problemer i et sosialistisk samfunn, men i motsetning til i dag, der kapitalinteresser bestemmer rammene for samfunnsutviklinga, vil mulighetene til å styre samfunn og økonomi i en retning som kommer miljøet og fellesskapet til gode, både nasjonalt og internasjonalt, være større.

Hvis den reelle makta blir liggende hos noen få, tar det ikke lang tid før de vil bruke denne makta til å ivareta egne interesser. Det må etableres gode systemer for maktfordeling og maktkontroll, for eksempel ved rotasjon i verv og rett til å tilbakekalle representanter.

Det som forandrer maktforhold, er aktive mennesker som organiserer seg. Et sosialistisk land trenger en aktiv fagbevegelse, miljøbevegelse, kvinneorganisasjoner, lokale interessegrupper og antirasistiske organisasjoner. Et virkelig demokrati betyr at alle får samle styrke til å snakke og bli hørt.

Internasjonal solidaritet er en sentral del av sosialismen, og et sosialistisk Norge må knytte bånd til og støtte folkelige og framtidsvennlige bevegelser i andre land. Utenrikspolitisk bygger sosialisme på respekt, gjensidighet og likerett. Det er viktig at vi samarbeider med partier, forumer og organisasjoner som jobber for et sosialistisk samfunn i andre land. En sosialistisk regjering må støtte andre folk og nasjoner som kjemper for å løsrive seg fra imperialismen og forsøker å bygge sosialistiske samfunn utfra egne forutsetninger. Men en slik solidarisk holdning skal være kritisk.

Å hindre en ny, ødeleggende krig mellom stormaktene er nødvendig for å videreutvikle den menneskelige sivilisasjonen. Å bevare freden er en forutsetning for å kunne bygge sosialisme.

Sosialisme for det 21. århundre

De revolusjonære kreftene som i dag prøver å utvikle en strategi for sosialisme for det 21. århundre, trekker lærdom av de feilene som tidligere har blitt gjort. Rødt ser seg som en del av denne bevegelsen, men holder fast på at en norsk sosialisme ikke kan være en kopi av andres. Den må bygge videre på tradisjonene fra vår egen historie med klassekamp og politisk kamp, som blant annet førte til samvirketanken, kooperasjonene og kravene om en godt utbygd velferdsstat. Den må videreutvikle de demokratiske rettighetene som arbeiderklassen har kjempa fram gjennom over hundre år, som organisasjonsfrihet, stemmerett, ytringsfrihet og rettssikkerhet.

Internasjonalt er det også i ferd med å utvikle seg en øko-sosialistisk bevegelse som peker på avskaffing av kapitalismen som en avgjørende forutsetning for å bevare livsgrunnlaget og unngå klimakatastrofe. Rødt ser seg også som en del av denne bevegelsen, og vil samarbeide med antikapitalistiske partier og organisasjoner i andre land innenfor dette nettverket.

Veien videre

Et sosialistisk samfunn vil i den første perioden bære preg av det samfunnet det oppsto på grunnlag av. Gjennom klassekamp og kvinnekamp må sosialisme utvikles i retning av et samfunn uten klasser, uten undertrykking – og der skillet mellom styrende og styrte er opphevet. Rødts mål er et klasseløst samfunn. Det er dette Karl Marx kalte kommunisme.

3.

KAPITALISMEN MÅ AVSKAFFES

Kapitalismen er et klassesamfunn der en økonomisk og politisk elite kontrollerer statsapparatet og eier og styrer bedrifter og selskaper. Dette relativt lite antallet mennesker – borgerskapet – har makt og rikdom som hever dem skyhøyt over vanlige folk. På motsatt side står arbeiderklassen. Rødt mener motsetningen mellom borgerskap og arbeiderklasse er den grunnleggende motsetningen i det norske samfunnet.

Vår tids kapitalisme er internasjonal. Kapitalens behov for kontinuerlig vekst fører til at de nasjonale markedene verken klarer å ta unna alle varene som blir produsert eller å tilføre nok råvarer. Kapitaleierne må derfor ut i det internasjonale markedet. I tillegg til varehandel kommer kapitaltransaksjoner, som gjør at finanskapitalen blir dominerende i dette kapitalistiske verdenssystemet vi kaller imperialismen.

Det internasjonale borgerskapet eier de store flernasjonale selskapene. De har stor innflytelse over både stater og internasjonale institusjoner. Lovverk og regelverk brukes til å kontrollere det meste av verdenshandelen. Borgerskapet har delt verden mellom seg, samtidig som de konkurrerer om å vokse på bekostning av hverandre. Utbyttinga av de som skaper verdien øker. Rikdommen samles på få hender, mens milliarder av fattige må nøye seg med smulene.

Dette økonomiske systemet, som utbytter mennesker og driver rovdrift på naturressursene, innebærer et kontinuerlig press for å underlegge alle deler av

samfunnet samt naturressursene samme markedslogikk: alt fra helsetjenester, og utdanning til drikkevann og genetisk arvemateriale - alt skal bli varer selskapene kan tjene penger på.

Menneskehetens framtid er truet

Jakten på profitt truer nå livet på jorda. Gjennom uhemmet bruk av fossile brennstoff er vi i ferd med å endre klimaet på kloden. Naturen og miljøet rases. Dette fører til alvorlige kriser som truer livsgrunnet for mange mennesker, ikke minst i fattige land. Vi driver rovfniske på havene, vi ødelegger store mengder matjord og jakten etter tømmer og beitemarker raserer regnskogen og artsmangfoldet, samtidig som det fører til matvarekrise og sult.

Rødts ser på menneskene som en del av naturen. Dette gjør at vi må organisere samfunnet etter bærekraftige prinsipper. Vi kan ikke påføre naturen større belastninger enn den er i stand til å bære, enten det dreier seg om bruk av naturressurser eller inngrep i uberørte områder. Skal menneskeheten overleve må derfor kapitalismen fjernes. Etter at kapitalismen er borte må vi jobbe for å reparere skadene på miljøet og etablere et helt annet forhold mellom mennesker og natur.

Staten tjener eierinteressene

Staten blir gjerne framstilt som en nøytral instans, men under kapitalismen er den kontrollert av borgerskapet (overklassen) og har ulike former: parlamentarisme, korporativt samarbeid mellom stat og næringsorganisasjoner eller autoritært diktatur og fascisme. De fleste rike og politisk stabile kapitalistiske landene har i dag allmenn stemmerett og valg til representative forsamlinger. Store deler av samfunnsøkonomien er imidlertid unntatt fra den folkevalgte styringa, og lovverket er utforma med den private eiendomsretten som grunnlag.

For å hindre opprør og klassekamp har ethvert klassesamfunn etablert overvåkings- og kontrollsystemer som arbeider både åpent og i det skjulte.

Kontrollsystemene øker i dag dramatisk under dekke av "krigen mot terror". Formålet er å gjøre opposisjonelt arbeid vanskeligere, og forberede tiltak i tilfelle større samfunnsmessige kriser skulle oppstå.

I bakre linje har staten et politi og militærapparat, som ved behov kan settes inn også mot dem makta anser som sine indre fiender.

Kvinneundertrykking er innvevd i kapitalismen

Kapitalismen har overtatt kvinneundertrykkinga fra tidligere samfunnssystemer og vevd den inn i økonomien, i samfunnets institusjoner og organisasjoner, og i det daglige forholdet mellom kvinner og menn. Under kapitalismen er den en del av de herskende tankene. Borgerskapet tjener på dette, men undertrykkinga gir også mennene en rekke materielle, sosiale og psykologiske fordeler. Samtidig fører kjønnsrollemønstret vi sosialiseres inn i til at heller ikke menn får være hele mennesker og leve ut sine ulike sider.

Kvinner har lavere lønn og inntekt enn menn, mange jobber deltid og mange lever på lave trygder. Grunnlaget for den lave kvinnelønna er kapitalismens forsørgersystem, der familien ikke bare er en samlivsform, men en økonomisk enhet med privat ansvar for forsørging og omsorg. Slik opprettholdes at menn har forsørgerlønn. Kvinner låses fast i deltid og ulikelønn, samtidig som det ulønna

omsorgsarbeidet sparer utgifter for kapitalistene. Kvinner som lever alene, med eller uten barn, blir de fattigste. Forsørgersystemet styrker videre menns makt over kvinner.

Å arbeide for at familien ikke lenger skal være en økonomisk enhet er derfor en forutsetning for kvinnefrigjøring. Dette krever blant annet likelønn og økonomisk selvstendighet for kvinner, kortere normalarbeidsdag og gode og gratis offentlige tjenester for barn og eldre. Utvikling av kollektive løsninger for husarbeid og omsorgsoppgaver gir rom for nye og ulike former for organisering av forpliktende fellesskap, og dermed bedre vilkår for personlig vekst og utvikling, ulike samlivsformer og et fritt kjærlighetsliv basert på respekt og likeverd.

Menns vold mot kvinner i dagens samfunn er en følge av kvinneundertrykking og kvinneforakt. Prostitusjon, kvinnehandel og pornografi er ekstreme uttrykk for hvordan kvinnekroppen gjøres til en vare som kapitaleiere kan tjene store penger på. Mannsrollen må videreutvikles slik at vold ikke er akseptert i samfunnet.

Imperialismen fører til krig og undertrykking

I forrige århundre førte imperialistiske staters rivalisering og trang til å utvide sine interesseområder til to verdenskriger. På lengre sikt er faren for nye storkriger mellom imperialistiske stormakter en vedvarende trussel mot folk i hele verden.

Etter andre verdenskrig har rivalisering mellom stormaktene oftest tatt form av stedfortrederkriger i og mot fattige land for å beholde kontrollen over dem eller for å utvide angriperens innflytelsessfære. Dette har ødelagt flere samfunn og skapt ufattelige lidelser for befolkningen.

Rødt støtter folk og nasjoner som slåss mot okkupasjon og undertrykking og anerkjenner nasjonenes rett til selvbestemmelse. Samtidig tar vi avstand fra overgrep mot sivile, innskrenking av demokratiske rettigheter og undertrykking, uansett hvor i verden det skjer eller hvem som står bak.

Imperialismen skaper rasisme og sjåvinisme

De fleste av dagens flyktninger beveger seg innenfor egne landegrensener eller til naboland i den fattige delen av verden. De flykter blant annet fra problemer skapt av kapitalismen: klimakrise, fattigdom, krig og undertrykking.

Et liten andel av verdens flyktninger greier å komme seg til rike, vestlige land. Her går de fleste inn i arbeidskraftreserven som billig arbeidskraft og utsettes for grov diskriminering og krav om assimilering. I dag er rasisme og sjåvinisme rettet mot ulike minoritetsgrupper en voksende tendens i landene i nord. En hovedårsak til økningen av rasismen er den såkalte «krigen mot terror». Ikke-vestlige innvandrere og særlig muslimer blir forsøkt avhumanisert for å legitimere de imperialistiske krigene.

Rasismen splitter arbeiderklassen. Med vår visjon om solidaritet over landegrensene, og i neste omgang en verden fri for utbytting, arbeider vi for å skape enhet og gjensidig respekt mellom arbeidere fra alle land. En slik enhet er en forutsetning for å skape et solidarisk og klasseløst samfunn.

Det kapitalistiske Norge

Den norske velferdsstaten har vokst fram gjennom en langvarig politisk og sosial kamp. Staten har også stått for utbygginga av infrastrukturen i Norge. Det er en historisk tradisjon for at våre rike råvareressurser blir brukt til å bygge ut

landet. Hjemfall, råfisklov, industrikraftkontraktene og den tidlige oljealderen er eksempler på dette. I tillegg står samvirkebevegelsen sterkt, spesielt blant bønder og fiskere.

Framveksten av velferdsstatene både i Norge og andre land er et resultat av et kompromiss mellom arbeiderklassen og borgerskapet. På tvers av grunnleggende interessekonflikter har velferdsøkning blitt bytta mot arbeidsfred. Toppene i LO og Arbeiderpartiet (og etter hvert andre organisasjoner) har vært garantister for dette, og de har vekslet mellom statsrådsposter og styreverv i de store selskapene.

Helt fram til slutten av forrige århundre har staten og kommunene spilt en sentral rolle i utviklinga av økonomien, både som eiere og gjennom politisk styring. Fra 1980-tallet begynte oljeinvesteringene å hope opp profit. Dette førte til ei rask utvikling hvor kapitalen ble sentralisert og eksportert, og næringsvirksomhet flagget ut.

Fra 1980-tallet og utover fikk markedsliberalismen stadig sterkere fotfeste. Privatisering, konkurranseutsetting og oppsplitting av statlige monopoler som Posten, NSB og Vegvesenet økte innslaget av markedsøkonomi i offentlig sektor. Dette er imidlertid ikke uttrykk for at staten spiller ei mindre rolle. Staten brukes i stor grad for å sikre utvidinga av markedsøkonomien og opptrer også selv som aktør i markedet. I Norge kontrollerer fortsatt staten langt mer av næringsvirksomheten enn i de fleste andre vesteuropeiske land.

En stor andel av borgerskapet besitter posisjoner i statsapparatet. I Norge dominerer borgerskapet media, deler av kulturlivet og mange interesseorganisasjoner. Deler av pampeveldet i fagbevegelsen og andre masseorganisasjoner hører også til borgerskapet. Lederne i Arbeiderpartiet og SV arbeider i kraft av sin posisjon for å få kapitalismen til å bestå. De gir krisepakker til kapitalistene som har spekulert seg inn i et uføre, investerer Norges olje og gull på børsen, privatiserer og angriper fagforeningenes posisjon. De bruker partiene som redskap for å holde

arbeiderklassen i ro. Flertallet av medlemmene og velgerne til disse partiene ønsker å tøyle kapitalkreftene gjennom statlige reguleringer og styring av markedet og en økonomisk omfordelingspolitikk. Troen på at folk flest kan opprettholde og forbedre sin levestandard og livskvalitet innenfor dagens klassesamfunn er stor.

De økonomiske krisene som nå rir kapitalismen vil svekke denne troen. Velferdsordninger og kollektive løsninger blir satt under press for nedbygging og privatisering. Sosial dumping skaper nye sjikt av fattige arbeidsfolk.

Tiltroen til sosialdemokratiske partier er et viktig hinder for at arbeiderklassen skal søke politisk makt over samfunnsutviklingen.

Den norske imperialismen

Imperialisme foregår ikke bare som på 1800-tallet med våpen, okkupasjon og kolonisering. Imperialisme kan også foregå gjennom at en med økonomiske maktmidler skaffer seg kontroll og dominans over andre land. De store olje- og gassressursene gjør at Norge opptre som en stor kapitaleksportør med tunge investeringer i det internasjonale finansmarkedet. Store statlige fond og statskontrollerte selskap som Statoil og Telenor er viktige redskaper for norsk

imperialisme.

Det er en viktig oppgave for revolusjonære å motarbeide all norsk imperialisme. Rødt godtar ikke at Norges rikdom skal bygges på utbytting og undertrykking av andre folk.

Det norske militærapparatet knyttes sterkere til de imperialistiske stormaktene i takt med den økonomiske satsinga i utlandet. Forsvar av norsk territorium er blitt ei underordna sak. Det har blitt stadig viktigere å sikre borgerskapets investeringer i utlandet og forsvare imperialismen ved å opptre som leiesoldater i USA og NATOs kriger.

Den norske staten er grunnlagt på territoriet til to nasjoner, den samiske og den norske. Koloniseringa har delt den samiske nasjonen mellom fire stater. Den norske staten har systematisk ranet til seg samisk land og undertrykt samisk økonomi, kultur og språk.

Rødt mener samisk selvråderett i samiske områder må garanteres, i tråd med ILO-konvensjon 169 og FN's urfolkdeklarasjon.

Også det norske storsamfunnets undertrykking av kvener, romfolk, romanifolk, jøder og skogfinner har lange historiske tradisjoner. Dette har ført til en inngrodd rasisme med dype røtter i det norske samfunnet

4.

KREFTENE FOR FORANDRING

Arbeiderklassen

Arbeiderklassen består av dem som ikke eier eller har kontroll over produksjonsmidler, men som er avhengige av å selge arbeidskrafta si. De har ikke slike posisjoner i produksjons- eller samfunnshierarkiet som gir dem avgjørende makt over andre mennesker.

Det er det store flertallet av lønnsarbeidere og andre som lever av sitt eget arbeid som skaper og videreutvikler samfunnet vi lever i. På denne måten skaffer de seg erfaringer og kunnskaper på mange områder. Samtidig tvinges arbeiderklassen hele tiden til å gjøre motstand mot arbeidskjøpernes framstøt, på den enkelte arbeidsplass og i samfunnet som helhet. De utvikler derfor ideer om alternative måter å organisere arbeidet og samfunnet på. Arbeiderne har dermed ikke bare interesse av revolusjon og sosialisme, de har erfaringene, kunnskapene og ideene som trengs til å styre samfunnet til beste for flertallet.

Arbeiderklassen utgjør flertallet i den norske befolkningen og klassen øker i omfang. Blant de yrkesaktive utgjør de 1,5 millioner, og 10-15 % av dem har innvandrerbakgrunn. Stadig flere av dem som tidligere ble regna som selvstendige mellomlag, akademikere, kulturarbeidere, rådgivere og så videre, får ei stilling

i samfunnet som nærmer seg arbeiderklassen. Flertallet av arbeiderklassen er kvinner.

Rundt en million arbeidere jobber i privat sektor, det vil si i industri, bygg/anlegg og transport eller i privat tjenesteyting, varehandel, hotell/restaurant, rengjøring, bankvesen og så videre. Mens flertallet i privat sektor er menn, er mer enn 70 % av de ansatte i stat og kommune kvinner. De fleste av disse innenfor helse, omsorg og utdanning.

Til arbeiderklassen må vi også regne alle de trygdede som er avhengige av som oftest dårlige offentlige stønader. Dette er de arbeidsløse, flertallet av pensjonistene og de som lever av uføretrygd og sosialhjelp.

Arbeiderklassen er sammensatt og mangfoldig og trenger en felles klassebevissthet på tvers av kulturelle og faglige skiller. Enhet og felles klassebevissthet er avhengig av at ulike stemmer får rom, og at undertrykkingsforhold innad i arbeiderklassen kan tas åpent opp.

Menn må kjempe mot sin rolle som undertrykkende kjønn for at arbeiderklassen skal kunne vinne fram i kampen for frigjøring. Arbeidere med norsk bakgrunn må kjempe mot undertrykking og marginalisering av arbeidsfolk med minoritetsbakgrunn. Fagbevegelsen må bli en kraft i kampen mot rasisme.

Kvinnene i arbeiderklassen kan på sin side opptre som egen kraft fordi de har erfaringer både som kvinner og arbeidere. Derfor trenger kvinnene i arbeiderklassen både klassebevissthet og kvinnebevissthet, både fagorganisering og kvinneorganisering.

Utover stemmerett og medlemskap i fagforeninger og andre interesseorganisasjoner, har arbeidsfolk flest liten makt over sin egen situasjon. Enkelt personer kan riktignok foreta "klassereiser", men forutsetningen for dette er at flertallet forblir der de er. Derfor har arbeiderklassen størst interesse av et sosialistisk samfunn der friheten og demokratiet utvides til å omfatte alle.

Arbeiderklassen må alliere seg med alle grupper og enkeltpersoner som har interesse av revolusjon og sosialisme. I norsk historie har særlig alliansen med flertallet av bøndene og fiskerne spilt en viktig rolle i arbeiderklassens kamp. Vi så dette tydelig under kampen mot norsk EU-medlemskap.

Da arbeiderklassen var på offensiven, og klassebevisstheten var høy, hjalp arbeiderkulturen fram en solidarisk holdning og klasseidentitet. I dag er denne kulturen kraftig svekket. Det er strategisk viktig å bruke arbeiderbevegelsens erfaringer på dette området, og utvikle en arbeiderkultur for vår tid som en selvstendig og mangfoldig kulturell kraft.

Fagbevegelsen

Fagbevegelsen er i dag den viktigste organisasjonsformen for arbeiderklassens kamp. Det er gjennom fagbevegelsen arbeiderklassen kjemper for bedre lønns- og arbeidsvilkår og bedre velferdsordninger. Men fagbevegelsen er også en arena hvor toppledelsen i Arbeiderpartiet og et hierarkisk maktapparat tradisjonelt har utøvd

sin passiviserende rolle. Fagbevegelsen har vært preget av lite grunnplansaktivitet utover de tillitsvalgte. Rødt ønsker å arbeide for økt aktivisering av vanlige medlemmer i fagorganisasjonene.

Fagbevegelsen spiller en viktig politisk rolle. Etersom Arbeiderpartiet har blitt stadig mer markedsliberalistisk så har LO blitt tvunget til å kjøre en mer selvstendig linje. Rødt kjemper for en ytterligere politisk selvstendigjøring av fagbevegelsen som en viktig strategisk aktør i arbeiderklassens kamp for et annet samfunn.

Kapitalens offensiv har skapt stor uro i arbeiderklassen og økt motstand i fagbevegelsen. De tillitsvalgte som fortsatt ønsker å være sosialdemokrater og kjempe for sine medlemmers interesser, tvinges inn i en situasjon der de må gå til venstre. Dette har skapt grunnlaget for en ny aksjonsenhet i fagbevegelsen. Det medfører at Rødt kan samarbeide med grunnplanet i de sosialdemokratiske partiene. Samtidig som vi står sammen mot offensiven fra kapitalen og høyrekreftene, arbeider Rødt for å reise bevegelsen for et sosialistisk samfunn.

Et mangfold av sosiale krefter

Det finnes mange former for undertrykking som forsterker den økonomiske utbyttinga under kapitalismen. Krig, rasisme, miljørasering, kvinneundertrykking og diskriminering av lesbiske og homofile er eksempler på dette. Rødt støtter mangfoldet av bevegelser som kjemper mot dette

Rødt ser på kvinnekampen som en revolusjonær kraft. Full kvinnefrigjøring er ikke mulig under kapitalismen, og kampen mot kvinneundertrykking vil derfor måtte rette seg både mot den kapitalistiske økonomien og mot samfunnets institusjoner og herskende tanker. Samtidig vil revolusjon og sosialisme ikke være mulig uten at kvinner organiserer seg og reiser kamp mot kvinneundertrykkinga. Egne, uavhengige kvinneorganisasjoner er avgjørende for å utforme strategi både for kampen i dag og for kampen for et annet samfunn.

Alle disse undertrykkingsformene og konfliktene utløser forskjellige bevegelser som kan bidra til å spille en rolle i arbeidet for et annet samfunn. Oppgaven må være å skape en bevegelse som samler kreftene på en måte som lar dem beholde sin egenart, samtidig som man står sammen i den felles kampen.

Internasjonal solidaritet

Arbeidet for revolusjon og sosialisme i Norge henger sammen med den internasjonale kampen for sosial og nasjonal frigjøring. I dag er det folke i sør som bærer de tyngste byrdene og fører de hardeste kampene mot det imperialistiske verdenssystemet, selv om de fleste i dag ikke står på terskelen til å gjennomføre sosialistiske revolusjoner i sine land.

Rødt vil utvikle kontakt med arbeiderklassen og revolusjonære i andre land og støtte forsøkene på revolusjon og sosialismebygging som gjøres ut i fra deres lokale forutsetninger, uten at vi dermed ukritisk omfavner alle som kaller seg revolusjonære eller sosialister.

Rødts rolle

Rødt avviser alle ideer om at arbeiderne kan frigjøres ovenfra av en sosialistisk elite. Arbeiderklassen må frigjøre seg selv. Sosialisme er umulig uten at flertallet i arbeiderklassen går inn for revolusjonære endringer av samfunnet.

Et revolusjonært partis formål og oppgave er å fungere som redskap i arbeiderklassens kamp. Rødt tar mål av seg til å bli et slikt parti. Vår eksistensberettigelse er arbeidet for å oppheve dagens kapitalforhold – utbyttinga av arbeiderklassen. For å få politisk oppslutning må Rødt merkes på arbeidsplassene som et parti som skaper diskusjoner, utvikler demokratiet og tar opp kampen mot urett og undertrykking. Vi trenger et parti som jobber både i de folkevalgte organene, i folkelige bevegelser og på hele den politiske arenaen i det norske samfunnet. Ikke minst trengs det et parti som jobber for og organiserer folk for ei nødvendig sosialistisk omveltning.

Rødt baserer sin forståelse av samfunnet på marxistisk teori. Vår ideologi og politikk utvikles med bakgrunn i denne forståelsen og våre egne politiske erfaringer. Som andre teorier må marxismen alltid prøves mot praksis, slik at den blir et stadig bedre verktøy i den politiske kampen. Marxistisk teori må hele tida kritiseres og bygges ut i tråd med hvordan samfunnet endrer seg. Kunnskapen om verden vil alltid være i utvikling. Derfor vil studier med diskusjon og uenigheter ikke være et problem, men en kilde til utvikling og ny erkjennelse som trengs i kampen for en bedre verden.

Bærek

S

Sa

S

Felleskap
Mangfold
VELFERD
Dugnad
Frihet
Klassekamp
Sosialisme
Likeverd
Demokrati
Fornybart
Framtidshåp
FEMINISME

Rødt

rødt.no